

CSENDŐRSÉGI LAPOK

Szerkeszti és kiadja a M. kir. Csendőrségi Zsebkönyv szerkesztő-bizottsága.

ELŐFIZETÉSI ÁRA: Félévre — 6 korona.
Egész évre 12 korona. Negyedévre 3 korona.

Megjelenik
minden vasárnap.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Budapest, IV. Egyetem-utca 4. sz.

Utmutató a jelentések szerkesztéséhez.

Írta: dr. Kármán Elemér, nagyváradi kir. ügyész.

ELSŐ CZIKK.

A csendőri jelentések szerkesztése.

1. A csendőri jelentésről általában.

A nyomozó csendőr feladata: a büntetendő cselekmények kiderítése. E feladat teljesítésében a csendőrre kétféle *terhekonysegy* hárul: először, önállóan ki kell puhatolnia azt a cselekményt, a melyről még a kir. ügyészségnek vagy a bíróságnak nincs tudomása s kideríteni mindazt, a mi az eset tisztázásához szükséges és a mit kideríteni lehet; másodszer, hogy mindig szem előtt kell tartania a bünvádi eljárás későbbi folyamatát s a bíróságnak mind azt be kell jelentenie, a mi az ügyben lényeges és szükséges.

A csendőr legyen tudatában annak, hogy ő igen nagyon fontos munkát végez, a mikor a kir. ügyészségnek vagy bíróságnak jelentést tesz. Mert a csendőr a kir. ügyészség számára dolgozik, a kir. ügyészség a bíróság számára, a bíróság pedig „Ő Felsége A Király Nevében» hozza az ítéletet. A csendőrnek tehát mindig gondolnia kell arra, hogy a meghozandó ítéletben neki is része van, s ezért minden lépésnél, minden feljegyzésnél s minden jelentés megszerkesztésénél gondolnia kell arra, hogy ez vagy az a dolog szükséges-e ahhoz, hogy a gyanúsítottat annak idején elítéljék. A csendőrnek nem szabad azt gondolnia, hogy ő csak «körülbelül» jelentseu mindent, a többit majd a «bíróság» fogja elvégezni. Ilyen munka nemcsak, hogy értéktelen lenne, hanem a legnagyobb mértékben veszélyes is; a csendőr sohase felejtse el, hogy az ő jelentései szolgálnak az egész bünvádi eljárás alapjául s ha ez az alap rossz, akkor rossz mindaz, a mit reá építettek. A magam gyakorlati tapasztalataim alapján mondhatom, hogy ha a csendőr jelentését a nyomozás pótlása vegett ki kell adni más hatóságnak, p. o. községi előjáráságnak: azt a mit a csendőr elmulasztott, pótolni a legtöbb esetben már nem lehet. A csendőr ne felejtse el azonban azt, se, hogy — és pedig teljes joggal — minden csendőr tekintélyes hivatást tölt be s mindazt, a mi a csendőr kezéből kikerül, a mit a csendőr jelent és ír, helyesnek és valóznak fogadjuk el; ennél fogva nemcsak pontosan ki

kell deríteni mindazt, a mi az ügyre tartozik, hanem lelkiismeretesen kell azt bejelentenie a kir. ügyészségnek vagy a bíróságnak is, hogy a csendőri jelentés vagy tényvizlat lehessen a bírói ítélet alapja. Mert tudnunk kell, hogy ma már csak a nagyon súlyos eseteket, p. o. gyilkosság, szándékos emberölés, rablás, gyujtogatás vizsgálja a vizsgálóbíró, a többi bűnügy legnagyobb részében az egész eljárás egyenesen a csendőri jelentésen indul el és a vádat a kir. ügyészség egyedül a csendőr jelentése alapján képviseli. De úgy ezekben, mint valamennyi bűnügyben, nagyon sokszor tapasztaljuk, hogy számtalan nagy bűnper eredménye egyenesen csak a csendőri nyomozástól és jelentéstől függött: ez nagyon megtisztelő az egész testületre nézve, de másrészt figyelemztetés a csendőrség minden egyes tagjának, hogy minden lépésében s minden szavában annyira pontos és lelkiismeretes legyen, a mennyire csak lehet.

Ezek után alig kell tovább magyaráznom azt, hogy a csendőr munkájában nemcsak az fontos, hogy maga a nyomozás jól legyen teljesítve, hanem hogy a nyomozásról szóló jelentése is olyan szavabihető és kimerítő legyen, hogy a mi abban van, valóban bizonyuljon a főtárgyaláson is és elég legyen arra, hogy annak alapján főtárgyalást lehessen tartani s a vádlottat elítelni. Fordult elő eset, — hála Istennek nem sokszor, — hogy a csendőrijárőr ugyan nagy fáradsággal, lelkiismeretességgel végezte a feladatát és dicséretre méltó nyomozást végzett, de mert a jelentése nem volt jól megszerkesztve, a bíróság nem bírálhatta el, hogy a nyomozás jó volt-e és a csendőr fáradságos munkája kárba veszett. Ilyen esetben aztán a kir. ügyészségnek, a ki a vádat a csendőri jelentés alapján képviseli, nagyon nehéz megvédeni a csendőr igazát, még ha meg is van győződve arról, hogy a csendőr hiven és sokszor önfeláldozóan teljesítette kötelességét.

Ezért úgy gondolom, hogy a csendőrök részére jó szolgálatot teljesítettem, a midőn számukra röviden egybeállítom e lapokon azt, hogy miként kell a csendőrnek a jelentést megszerkesztenie s mi mindent kell abba belefoglalnia a végből, hogy a kir. ügyész eredményesen folytathassa a bíróság előtt azt a munkát, a mit az ő munkatársa, a csendőr, kint a tett színhelyén bevezetett nyomozás alkalmával megkezdett.

Első magyar vill. erőre berend. hangszer-gyár honvédség, valamint a m. kir. csendőrség szerződött szállítója és a Ludovika Akadémia házi hangszerkészítője, az Ocskai és a szabaddalmazott Rákóczi tárogató feltalálója Budapest, Lánoshid-utca 5. Gyár: Öntőház-utca 2. Ajánlja saját gyárában készült összes vonós és fuvó hangszereit és alkatrészeket. Harmonikák erős elpusztíthatatlan hangokkal. Az összes hangszerek javítása olcsón eszközöltetnek. Arjegyék minden hangszerről külön küldetik. **Magyarország legnagyobb vonós és fuvós hangszerek gyára.**

STOWASSER JÁNOS

császári és királyi udvari szállító, a cs. és kir. közös hadsereg, a m. kir.

2. A jelentések külalakja.

A jelentések és tényvázlatok külső alakjáról csak annyit említek fel, hogy azok olvashatóan legyenek írva, mert hiszen a kir. ügyész legtöbbször abból készíti a vádiratot és az olvashatatlan írás kibetűzése sokkal több időt rabol el attól a ki olvassa, mint a mennyi időt nyer az, a ki azért, hogy siessen, olvashatatlanul ír. De a csendőr jelentése nem marad a kir. ügyészségnél; tovább dolgozik abból a vizagálóbíró, a kir. törvényszék, onnan az iratok a kir. táblára és a kir. Curiára mennek és az egész ügyiratcsomónak mindig első darabja: a csendőri jelentés marad. Mindenkinek el kell olvasnia, sőt azzal kezdeni az ügy tanulmányozását.

Az olvasható írásnak legjobb módszere, hogy a sorokat, egyiket a másiktól lehetőleg távol tartsuk. A legszébb írás olvashatatlan, ha nagyon sűrűen sorakoznak a sorok és a legrosszabb írás is könnyebben olvasható, ha a sorok jó távol állnak egymástól. Ezt könnyű megeselekedni.

Nem kevésbé fontos, hogy a jelentés áttekinthető legyen. Ez azzal érhető el, hogy a szöveget ne írjuk elejétől végig vagy oldalakon át egyfolytában, hanem használjunk külön bekezdéseket. Minden gyanúsított, tanu kikérdezését, a tárgyak őrizetbe vételét, házkutatást, helyszíni szemlét új bekezdésben írjunk le.

Célszerű az oldalakat megszámozni, de különösen a jelentés mellékleteit pontosan jelölni meg. Ha a csendőr levelet, iratot, okmányokat, marhalevelet stb. küld be a jelentése mellett, azokat számozza meg és a jelentésben, ha azokról beszél, mindig jelölje meg a számot. Rendkívüli zavart idézhet elő, ha pl.: «az idemellékelt egyik levélről, «a becsatolt egyik marhalevelelről» szól és megszámozva egyik since, tehát úgy jelölje meg, hogy az 1. % alatti, 2. %., 3. % stb. alatti okirat, szerződés stb. Az azonban nem célszerű, a mint némelyek teszik, hogy a % jeleket sorakoztatják egymás mellé: 1., 2., 3., mert ha p. o. 15-20 melléklet van és 20. ily jelet tesznek egymás mellé: annak kiszámítása igen sok időt vesz igénybe.

Ha a csendőr bünjellet külön küld be és külön küldi be a jelentést: a bünjellet csomagjára, vagy a reakötött papírszeletre írja rá a beküldő őr szímet és a jelentés keltét és számát. E nélkül megesik, hogy a bünjellet egész más ügyhöz kerül, mint a hová tartozik.

3. A jelentések fogalmazása.

A csendőr fogalmazása legyen magyaros és lehetőleg egyszerű. Kerülje a hosszadalmas körmondásokat és egymás mellé állított rövid mondatokban írjon. Inkább adjon elő és fejtsen ki mindent hosszadalmasan, részletezve, mintsem a túlságos tömörségre törekedjék. A gondolatok és kifejezések zsufolása csak zavart szülhet.

Különösen gondot fordítson a hely- és személynevek pontos leírására. A tót, a román, de különösen a német egész másként ejti ki a neveket, mint a hogy azok írva

vannak: a német p. o. a b-t, p-nek, a g-t, k-nak d-tnek ejti ki és fordítva. A csendőr tehát ne elégedjek meg azzal, hogy úgy írja fel a nevet, a mint azt a nép kiejti, hanem írassa fel vele a nevet, egy papírszeletre és úgy vegye be a jelentésbe. Gondoljunk arra, hogy a kir. ügyészség és a bíróság könyveibe a hivatalnokok azt a nevet fogják beírni, a mit a csendőr jelentett, ezen a néven idézik a feleket és tanukat; milyen zavarra ad már most okot, ha p. o. egy Paar nevé egyén mindig mint Baar szerepel azért, mert így van a jelentésben.

Tartózkodjék a csendőr az általánosító kifejezésektől. Olyasminek a jelentésben nem szabad előfordulnia, hogy «mondják», «állítólag», «a helybeliek állítása szerint», «a községbeliek tudomása szerint», «a szomszédok előadása szerint». Mert ha az efféle nem bír fontossággal, akkor úgy sem ér semmit a bíróság előtt; ha ellenben lényeges, akkor mondjuk meg, hogy ki az a községbeli, ki az a szomszéd, a ki ilyeneket vagy olyanokat állít és beszél; mert akkor a bíróság megidézheti azokat a személyeket, a kiket a csendőr bejelentett és kiballaghatja. Épp így nem helyes, ha a csendőr valamiről azt írja, hogy «senki sem tud róla», p. o. mikor magzatelhajtás tárgyában nyomoz és kikérdezi a szomszédokat, hogy ki tudott a nő terhességéről? Ilyenkor jelenteni kell, hogy ki mindenkit kérdezett meg, ha ezek nem is tudtak arról.

Nem szabad ilyen kifejezéseknek sem előfordulnia, hogy «nem messze», «nagy távolságra», «nem nagy magasságban» stb. A csendőr mindenesetre tudja, hogy milyen nagy a távolság, a melyről beszél, de a ki az ő jelentését olvassa, azt abból meg nem tudja. Jelölje meg azt pontosan lépés vagy kilométer szerint, de ne «körülbelül» szemmérték után, sem pedig valami paraszt embernek bemondása után, hanem lépés vagy mérje le, mert a bíróság feltétlenül azt fogja venni pontos méretnek, a mit a csendőr jelentésében megirt.

Kerülni kell az olyan kitételeket, hogy: «a tullan megnézett egyén», «a fentebbi egyén», «fent megnevezett tettes vagy tanu», hanem írja le az illető egyén rendes nevét, mert ez is csak zavarra sőt tévedésre ad okot, ha p. o. a tullan vagy fent már több ember lett megnevezve és e hosszú kitételek leírása egyébként is sokkal több munkába kerül, mintha, az illető egyén rendes nevét leírják. Ugyanigy a bünjellet megjelölésénél ne mondjuk, hogy a «beszolgáltatott bünjellel» felszította be p. o. a tettes a betörésnél az ajtót, hanem mondjuk meg, hogy mivel: fejszével, vasruddal stb.

Személyek megnevezésénél ügyelni kell arra, hogy nincs-e neki valami megkülönböztető neve: német vidékeken a háznak, a melyben az illető él, vagy a hová házasodott, van valami megkülönböztető neve az ú. n. «Hausname» és néha ezt is vezetéknevül használja, p. o. Mayer Ferencznek hívják, de miután a ház előző

A legjobb órák,

legszolidabb ékszerek, egyszerűtől a legdrágábig, egy készpénz, mint részletfizetésre 10 évi jótállás mellett kaphatók

BRAUSWETTER JÁNOS

udvaránál Szegeden.
Javítások 5 évi jótállás mellett. Arjegyzék ingyen!

tulajdonosát Schusternek hívták, st a nép Schuster Ferencznek nevezi: a magyar ember a vezetéknevét előjelzőt tesz, pl. Kis Balint János, Nagy Fekete Péter, vagy egy betűt A. Nagy Bertalan, B. Nagy János stb., az oláh az apjáról különbözőt meg magát p. o. Paul Nucz a lui Nikoláj, Pop Petru a lui Riczu stb., Vannak aztán gúnynevek: görbe, tolvaj, vak stb. a melyet szintén a név ele tesznek mint jelzőt. Az egyes egyének megkülönböztetésére szolgál tovább a házszám megjelölése, mert ugyanegy faluban több hasonló nevű egyén lakik; végül nagyon czélszerű az életkor megjelölése is, mert megesik, hogy p. o. a háznak még nincs száma. Mindezeket a csendőr nyomozza ki, de bizonyára sokszor személyi ismereteinél fogva úgyis tudni fogja ezeket; azonban írja be a megjelöléseket pontosan a jelentésbe is: pl. «Kis Balint János, 35 éves sziráki (25 lsz.) lakos». Gondoljon arra a csendőr, hogy a bíróságnál úgy idézik a tanút, a hogy ő megnevezte s mikor az idézést kiküldik a faluba, a nép együgyű, a kézbesítő meg nem mindig lelkiismeretes s nagyon gyakori, hogy hasonló nevű egyének közül ép annak kézbesítik az iratot, a kinek nem kellene s ennek a következménye, hogy az illető hiába fárad be a bírósághoz, a tárgyalást pedig nem lehet megtartani és hiábavaló költség merül fel. A jelentésben megjelölt egyént azután mindig ugyanazzal a névvel jelölje; a legveszedelmesebb tévedésekre vezet, ha p. o. egyszer Balint Jánosról, máskor Kis Balint Jánosról beszél s nem tudni, hogy az ugyanaz-e? Ugyanigy a férjes nőknél, ha egyszer a férjzett nevén, máskor a leány nevén említi, mindig zavar támadhat.

Helynevek megjelölésénél a nép gyakran régi, divatját mult neveket használ, különösen az idegen anyanyelvűek. A csendőr használja a hivatalos magyar elnevezést, de írja oda zárójelbe a közhasználatu népies nevet. Ez azért kell, mert sok ember van, a ki a faluja hivatalos nevét nem tudja s a régi népies nevet használja s ilyenkor a bíróságnak a csendőri jelentés ad felvilágosítást. Tanyák, puszták, hegyi házak megjelölésénél végül tegyük oda, hogy mely községhez tartozik az illető lakott hely.

Végül még egyet: soha se írjuk, hogy «folyó év», «mult év» és «folyó hó» vagy «mult hó». A jelentést hónapok múlva is olvassuk a hírák és keresniök kell, hogy melyik az a hónap, a melyről a jelentés szól.

(Folyt. kov.)

A felbujtás kísérlete.

A Hans Gross-féle «Archiv»-ből magyarra átdolgozta *.

Az osztrák, a svájci, a dán és a francia büntető-törvény büntetni rendeli a felbujtás kísérletét. A német birodalmi büntető törvény a felbujtás kísérletének büntetését elvileg visszautasította mindaddig, míg a belga

kazánkovács Duchesne, Paris püspökének s a jezsuita rend belgaországi főnökének azt az írásbeli ajánlatot tette, hogy 60,000 frankért meggyilkolja Bismarckot.

A magyar büntető törvény a büntettekrol és vétségéről általában csak a megkísérült vagy megkísérletett büntett vagy vétség részeseként tekinti a felbujtót, azaz az egyszerű felbujtás kísérletét nem ismeri, azt közönséges büntettek és vétségek eseteiben nem bünteti. (Kivételek: a Btk. 134., 149., 158., 171., 172., 222., 293., 295., 470., B. T. K. 1890. XXI. t.-cz. 6. §.; B. T. K. 453. §.)

Az alább leírt eseteken megvizsgálhatja az olvasó, hogy a megkísérletett felbujtás büntetlensége megfelel-e a nemzetek jogi felfogásának? *

N. községben lakott Zóhrer Antal, ki mint bányamunkás 1867-ben nősült. A férj fukarsága miatt nem tetezett a feleségnek s így a házasság nem volt boldog. A házasságban született hét gyermek mind elhalt s 1876. évi május hó 4-én a házaspár közös egyetértéssel örökre elvált egymástól.

Már a válóper alkalmával állította Zóhrer Antal, hogy neje 1873-ban öt kétszer megakarta mérgezni. Az erre vonatkozólag bevezetett nyomozás során ugyan megállapították, hogy Zóhrer Antal kétszer lett oly ételek élvezete után rosszul, melyeket a felesége főzött s talált neki, de a mérgezési szándék nem volt megállapítható.

A válóper nem lett befejezve. Kevelés után Zóhrer Mária M. földbirtokossal — még annak beteg felesége életében — szerelmi viszonyt kezdett, M.-né halála után pedig egészen hozzáköltözött és 1896. december hó 11-én bekövetkezett haláláig vadházasságban élt vele. M. vagyonának felét szeretője, a másik felét pedig feleségétől maradt gyermekeire hagyta.

Mintán Zóhrer Mária az örökbagyó gazdóságát átvette, beleszeretett egy csendőrbé, ki az asszony által vezetett korcsmában gyakran megfordult. Ezen csendőrrrel hamarosan közbotrányt okozó belső viszonyba keveredett, minek következtében a csendőr áthelyeztetett.

A csendőr áthelyezése Zóhrer Máriaát igen fájdalmasan érintette, mert egyrészt megosztta már a vele való érintkezést, másrészt pedig szüksége volt egy férfin. ki az udósságba keveredett gazdaságra felügyeljen.

Kívánságainak teljesülését azonban Zóhrer Antallal még mindig fennálló törvényes házassága akadályozta s így azon elhatározás érlelődött meg benne, hogy férjét meggyilkoltatja.

Terveinek végrehajtására az igen szűkös anyagi viszonyok között élő Stampfer Ferencz 29 esztendő gyümölcskereskedőt szemelte ki. Zóhrer Mária — számítva a pénz hatására — levélben 50 forintot ígért neki, ha férjét elteszi láb alól. A levél egy csomag mellett feküdt, melyben Zóhrer Mária Stampfernek egy forgópiasztolyt és 25 darab töltényt is küldött. A levelet — úgy látszik — óvatosságból csak «Máriaával» írta alá.

Stampfer — egy szegény, de talpig becsületos ember — a csomagot és levelet azonnal elvitte a község-házára, hol azon gyanújának is adott kifejezést, hogy a csomag küldője s a levél írója nem lehet más, mint Zóhrer Mária, mert a levél Mária névvel volt aláírva és ő tudta, hogy Zóhrer Mária a csendőrhöz feleségül akar menni.

Zóhrer Mária első kihallgatása után a súlyos gyanu-

* Az esetek külföldön történtek.

Ha fáj a feje no tévazzegek, hanem használjon azonnal **Beretvás-pastillát**

mely 10 perc alatt a legmakaosabb migráint és fejfájást elmulasztja. — Ár K 1.20. — Kapható minden gyógytárban. Készíti Beretvás Tamás gyógyszerész Kispesten. Orvosok által ajánlva. Három dobozról ingy. postai szállítás.

okok folytán letartóztatott a tettét hosszas tagadás után a bizonyítékok súlya alatt beismerte.

Büntetés: hat évi fegyház; nálunk: semmi!

*

Egy N. Frigyes nevezetű kocsis mindég csak nagyuri bázaknál szolgált. Atyja csak egyszerű ács volt. A kinek nézete szerint csak a bárónál kezdődött az ember és ki halála előtt teljesen megzavarodott. Lebet, hogy az apának a nagyuri házak iránt való előszeretete átszállt a fiura is, ki családot alapítván, egy főrangú ház szolgálatába lépett, melynek bizalmát annyira bírta, hogy a még gyermekkorban levő fiatal herceget lovagolni tanította; Frigyes egyébként eszes, jó modoru, megnyerő külsejű, de kalandos regények barátja s maga is kalandos természetű volt. Igen érdeklődött a búr báboru iránt, melynek minden mozzanatát és az abban résztvevő összes vezető személyek nevét ismerte.

Eleinte jól viselte magát, de később rossz társaságba keveredett, iszakos lett, a női nemnek bódolt, családját elhanyagolta, kétes jellemű egyénnel barátkozott és így aránylag magas fizetésével nem tudott kijönni.

Az ítéllőépület szobájának egy szekrényében egy napou négy zálogcédulát s egy levelet találtak, melyben egy ismeretlen egyén Frigyes ellen az uraságon elkövetett lopások miatt vádat emel. Frigyes szimatot kapott, nejtől pénzt csikart ki s az angol követségbe fordult, hogy magát az angol badseregbe soroztassa. Terve azonban nem sikerült, mert még kellő időben letartóztatták.

A nyeregkamra átvizsgálásánál nyergekben, lószerszámokban, ostorokban, fegyverekben és cipőkben 627 korona értékű hiány mutatkozott. Ezenkívül Frigyes elsikkasztotta azon összegeket is, melyek neki a szállítóknak leendő kézbesítés végett átadottak s egy üzletembertől azon ígérettel, hogy állandó vevője marad, 172 koronát csalt ki.

Frigyes teljes beismerésben volt. Azt mesélte, hogy az elmúlt nyáron két előkelő, idegen férfi csatlakozott hozzá, kik az uraság, de különösen a fiatal herceg viszonyai felől behatóan érdeklődtek s egy alkalmat kértek, hogy azzal, ha egyszer Frigyesel kilovagol, a városon kívül találkozhassanak. Ha ezt ki tudja nekik eszközölni, örök időkre boldog ember lesz. Itt az egyik idegen gyanusan mosolygott, a másik pedig egy tört vett elő, megparancsolta Frigyesnek, hogy tegye rá két ujját s esküdjön meg, hogy ezen beszélgetésből soha semmit el nem fog arulni. Ezután eltűnt a két idegen, de elvitték az ő lelki nyugalmat is.

Azzal védekezett, hogy ezen rejtélyes esemény benyomásait nem tudta elfelejteni. Nem volt képes nyugodtan gondolkodni, kénytelen volt társaságot keresni, hogy a tépelődésektől szabaduljon, inni kezdet, adóságokba keveredett s hogy kedvteléseit üzhesse — tolvajjá lett.

A fogházgondnokság jelenti egy napon, hogy Frigyesen elmebetegség jelenségei mutatkoznak. A vizsgálóbírónak egy kuszált, rejtélyes tartalma levelet küldött, melyben gazdájának háromszoros gyilkosság miatti elfogását kerte, nejenek megparancsolja, hogy utazzék azonnal Präteriába, hol az ő bázában 30,000 frank van befalazva, ezen összeggel szabadítsa őt meg Cayennből, hol még tíz évig — akár csak Dreyfusnak — sinlődnie kell. Albrecht őrnagy és Krüger elnök majd segítségére

lesznek, jelenleg ő mint kapitány Ladysmitb előtt barczol. Frigyes a vizálati fogságban úgy viselkedett, mint egy örült, megitta és megette a szobaürszék tartalmát.

Ezek folytán két szakértő által megvizsgálása rendeltetett el.

A vizálat kiderítette, hogy Frigyes egészen bnta módon játssa a bolondot s szellemi beszámítbatatlanságról szó sem lehet.

Frigyes csalásért, sikkasztásért és bütlén kezelésért két évi fegyházra ítéltetett.

*

Egy I. nevű, a rendőrség előtt jól ismert s csak kevés idővel ez előtt a fogházból szabadult subancz, néhány béttel a leirtak után egy leánynyal s egy csak néhány nap előtt az elmeagyógyintézetből szabadult munkással korcsmázgatott. Hazafelé menet négy korona kiesett a munkás szebéből, mit I. zsebetett. A munkás feljelentéssel élt, mire I. ujhól el lett fogva. Utközben a fogházépületbe I. az átkísérő titkos rendőrnek az alábbi mesét adta elő, melynek igaz voltát bangoztatta, bár a titkos rendőr őt a rágalmazás következményeire figyelmeztette.

Abban az időben, melyben Frigyes még bolondnak tetette magát, fogbelyiségét két más vizálati fogollyal osztotta. Az egyik I volt, a másik pedig egy visszaeső, hirbedt betörő, ki gyilkosság, gyilkosság kisérlate és lopás miatt állott vád alatt.

A gyilkos, tagadása alapján szabadlábra való belyezését remélte s Frigyes szintén számított ezen fogollynak bamaros elbocsájtására. I egy álmatlan éjszakán, bálótársai között halk suttogást észlelt s ballgatódzott. Frigyes, ki végtárgyalása elé nézett, urasága ellen bosszút forralt, bár az vele szemben nemelelkűen járt el s a gyilkost volt uraságának villájába való betörésre bujtatta fel. Leirta a villa falai között levő kincseket s azon nézetének adott kifejezést, hogy oly értékek mint ott, máshol az egész városban nem találhatók. Kiszabadulása után lopódzék a gyilkos egy háromszögű vasal a villába s feszítse ki azzal a villa ajtaját. Azután rejtse el magát addig, míg a villában mindenki alszik, vesse le azután cipőjét, mőnjen fel a lépcsőn, vágja át a telefon huzalokat s batoljon be a jobbra eső első szobába, melyben a komornyik lakik. Az ajtó mellett lőg egy forgópisztoly, azzal löjje le a szolgát, hogy az ne álljon útjában. Az azután következő szobában áll az írósztal, abban 10—12,000 korona van. A következő szobában áll egy drágakövekkel kirakott 70—80,000 korona értékű levlőnehezék, egy sztalfiókban az urnó ékszerai, szóval egy fél óra alatt egy fél milliót lebetne keresni!

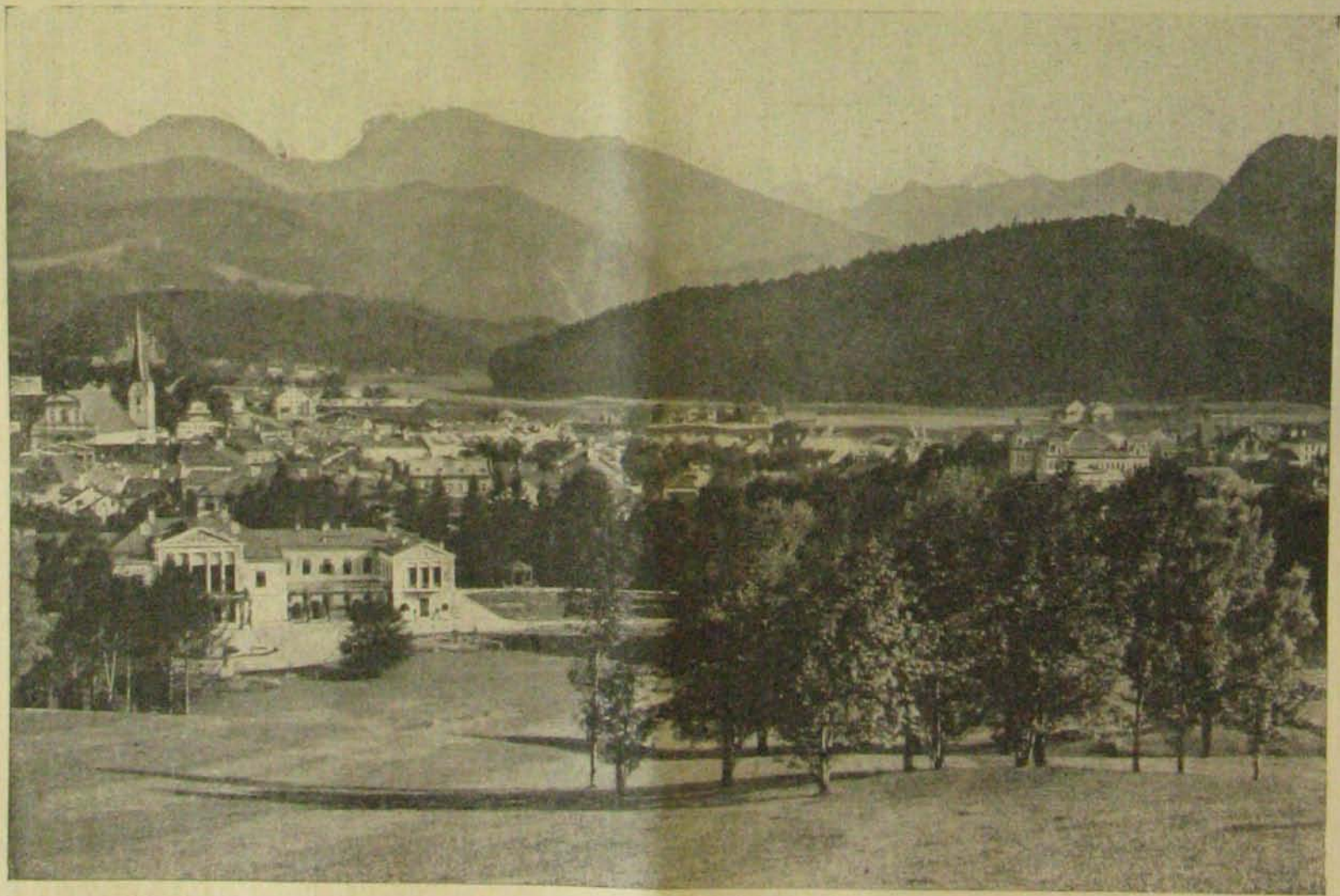
I. leleplezése a rendőrségnél eleinte kevés bitelre találtak, de midőn a villában tartott hivatalos belyszini szemle beigazolta, hogy a hely és a részletek leírása a valóságnak teljesen megfelel, a rablásra és gyilkosságra való felbujtást igen komolyan vették. A felbujtásnak eredménytelennek kellett maradnia, mert időközben a gyilkos sokévi fogházzal büntetett.

Frigyes felbujtás kísérlateért felelősségre vonva kijelentette, miszerint lebeteséges, hogy ő az I. által elmesélt kijelentéseket tette, de ő azokat nem mondotta komolyan. Kevéssel azután ismét elmezavart szimulált, de nemsokára jelentette a vizálatbírónak, hogy most

BUTOR

késpénzért v. részletfizetésre legjutányosabb áron
EHRENTREU ÉS FUCHS TESTVÉREKNÉL
 BUDAPEST, VI., TERÉZ-KÖRÚT 8. SZ.
 Képes árjegyzék ingyen. :: Telefon 83-59.

BUTOR

Ischl, a király villájának parkjából nézve.

már szellemileg epnek érzi magát. Beismerte, hogy a gyilkosnak a villában levő kincseket leírta, a lopásra és gyilkosságra való felbujtást azonban tagadta.

A felbujtottnak veszélyességére, lopásokra, valamint erőszakos cselekedetekre való hajlandóságára, Frigyes jellemére és arra is való tekintettel, hogy a helyről, tárgyakról és tartályokról adott leírása a valósággal teljesen egyezett, az ügyészseg felbujtás kísérleteért vádat emelt.

A főtárgyalásnál Frigyes ismét azzal védekezett, hogy csak trefált.

A gyilkos vallomásaiban elismeri, hogy Frigyes a rablóról és gyilkosságról teljes komolysággal beszélt és a vallomását azzal egészíti ki, hogy Frigyes neki még azt is mondotta, hogy: „még az idő alatt bajted végre, míg én bezárva vagyok!”

Az esküdtek igazmondása alapján Frigyes felbujtás kísérleteért öt évi fegyházra ítéltetett! — Nálunk büntetlen maradt volna.

Természettudományi ismeretek hajdan.

A tudományok terén elért vívmányok eredetének buvárlása nagyon érdekes. Esetlegesen fölfedezés vagy szerencsés sejtelen gyakran egész néptörzsek közjavává tette azt, mit az előrehaladó tudomány csak később ölelt fel. Mint csendes, de mégis föltartóztathatatlannul növekvő ár olvasztja magába a tudomány az ismeretes tüneményeket, elválasztja, tisztázza s közérvényű törvények alá hozza azokat; biztos alapokra támaszkodva új tényeket hódít meg, azokat a gondolkodás egysége alá rendeli, míg más tények a meglevő ismereteknél fogva megsejtethetetlenek lévén, összefüggéstelenül, mint szigetek magaslanak ki a mesze elterülő siktengerből.

Hogy a delejes rúd a vasat magához vonzza, hogy egyik végével észak, a másikkal dél felé fordul, ha középpontjánál fogva egy nyújtó pontra szabadon felfüggesztik vagy a víz felszínén úszik: ezt már a legrégebb népek, a kínaiak, egyiptomiak is tudták.

Egyiptom őskorából fenmaradt különböző ereklyék között már régóta ismeretesek valának a misztikus szemek, a hitnek szent tárgyai, a mindent látó és halló istenségnek jelképei. Ezeket úgy látszik, s az egyiptomi papi osztály készítette, s az ily — talizmánokba bevészt szemek, csodálatosan és titokteljesen, bármerre fordíták is, folyvást keletre fordultak, a hívó vallásos embert a paradicsom tájára utalva. A minnek akkor a nagy tömeget gyanus bámulattal kellett eltölteni: ma ennek oka tisztán áll előttünk. E talizmánokat vastartalmú anyagból készítették s delejes sarkiasági hatásuk volt.

Szabadon mozgó helyzetben felfüggesztve, a földdelejeség befolyása következtében sarkaikat észak és dél felé fordíták s a szem azon oldalra volt alkalmazva, a mely ilyenkor keletnek esett. A régi egyiptomiak eme váratlan ismeretéről s annak különös felhasználásáról még csak sejtelmük sem leane, ha néhány megőrzött példány delejességét egész napjainkig meg nem tartotta volna. Tizenhárom vastartalmú anyagból készült szem közül ötnek még delejes sarkiasága volt. Selyemszára felfüggesztve, mint ez egy egyiptomi emléken is látható, a misztikus szem északra fordul különböző elhajlással.

A delejes vonal iránya batározott és biztos, egyenközű az oldalakkal; míg kettőnek iránya nem állandó s kétséges, föl lehetett ismerői, hogy a közszerű ezeket a próbánál hasznavehetetleneknek találta s épen azért befejezetlenül hagyta, mert hiányzott az áttört gyűrű. Tehát a régi egyiptomiak ismerték a delej sajátos irányerejét; de arra nem rendelkezünk adatokkal, vajjon delejtűnek használták-e.

Fontosabbak reánk nézve a kínaiak ismeretei: nemcsak azért, mert korán használták a delejtűt tájékozól Tatórország mérhetlen síkjain és hajózás közben, hanem azért is, mert itt minden adat pontosan meghatározott kelethez fűződik. A roppant ázsiai félföld, Tatórország főnsíkja, — mely 79-től 116 hosszúsági és 36-tól lefelé a 12 szélességi fokig nyúlik, tehát az Altai-hegységtől a Küenlün-ig s több ezer mérföld hosszan a kínai faltól az Aral-tóig — a világ legnagyobb sivatagjait foglalja magában. Ezek részint sópuszták, részint mérhetlen pázsitsíkságok, néhol magas, virágzó füvekkel borítva. Ha — mondja Humboldt — az ember az alacsony tatár szekéren a pázsit-síkságok úttalan részein halad, csak fölegyenesséve tájékozhatja magát, s látja ez erdőszzerűleg tömött növényeket a kerek előtt meghajolni. E mérhetlen sivatagokon tájékozól már réges-régen használták az iránytűvezérlő erejét s az első biztos adat Krisztus el. 110-re vezet vissza. Ez esztendőben ugyanis — írja e csodálatos nép egyik történetírója Szemathesian „Szukijában vagy történelmi emlékirataiban, ki azon korban élt, midőn Mithridates a baktriai birodalmat elpusztította, tehát mintegy 180 évvel Kr. előtt — Tshingvang császár Tonkin és Kochinchina követeinek, hogy a hazájukba visszavezető utat el ne téveszessék, öt delejes kocsit ajánlkozott, melyeken egy tollas emberi alak mozgó karjával mindig délnek mutatott. Martin jezsuita missionarius szintén hasonló értelemben tudósít minket. Később még egy második, az utat mérő alakot is alkalmaztak, a mely felváltva vagy egy dobra vagy egy harangra ütött, a szerint mint a szekér egy vagy két chinai mérföldet haladt át.

Krisztus születése után 121-ből Hintchin híres szótárában az iránytű delejzésének módját írja le; már azt is tudták, hogy a delejes erőt a meleg csökkenti. Krisztus után a harmadik században — tehát legalább 700 esztendővel a hajóiránytűnek Európában használatba jötte előtt — már kínai hajók szeltek keresztül-kasul az Indiai-oczeánt, a delejtű által délfelé vezetve s az 1297-ben Timur kán uralkodása alatt szerkesztett „Thinla fungthouki”-ban a hajózásnak minden útja és iránya föl van jegyezve az iránytű szerint.

Humboldt kimutatta azt is, hogy — Keout-soungbi „Penthsaayon”-ja, egy orvosi természetrajzi munka szerint, mely a Saong-dynastia alatt 1111 és 1117 közt, tehát 150 éves Marco Polo és Roger Baco, 400 évvel

ÉLELMI-SZEREKET

legfutányosabban szállít...

Szállítja az összes élelmiszereket a m. kir. csendőrség és a cs. és kir. hadsereg részére.

BECK LIPOT és FIA és WEISZ NORBERT cég
BUDAPEST, II., SZENA-TÉR 1. SZÁM.

Részletes felvilágosítást készséggel nyújtunk.

A király villája Ischtben.

Kolumbus előtt iratott — a khinaiak azt tapasztalták, miszerint az iránytű nem egyenesen délre mutat s kissé délkeletre hajlik el. E szerint a khinaiak a delejtű elhajlását jóval korábban ismerték mint mi, mert nálunk állítólag Kolumbus észlelte azt először 1492-ben. A tűt vagy egy vékony nádaszálban hagyták úszni a vizen, vagy pedig viaszcsomócska segítségével finom selyemszára akaszták. Az első használati módnak neve, a minél minden dörzsölés elkerülhető és a szabad mozgás helyreállítható: «vizi iránytű» s a régi indus pilóták vagy hajókalauzok delejea halára emlékeztet. Hogy a tű iránya mindig a déli sarkra vonatkozott, annak az az oka, mert a khinaiak útjai kiválóan dél felé irányultak.

Kétséget nem szenved, hogy a nyugotiak nem ismerék bajdan az iránytűt; mindazáltal csak megközelítőleg határozható meg a korszak, melyben használata megkezdett. Van egy gúny-dal Guyot de Provins provençei troubadortól, a XII. század végéről vagy a XIII. század elejéről, melyben a delejtűről «Mariniera» név alatt tétetik említés. Használati módja azonban nagyon különbözött a maitól: a tű nem volt sarkirányu mozgásban felfüggesztve, hanem vízben úszó könnyű parafára vagy szalmára fektetve. Vitry Jakab, ki csak kevés idővel élt Guyot után és sok ideig tartózkodott Palesztinában, azt állítja, hogy e szerkezet keleti Ázsiából származott, hol különösen a khinaiak régidőtől fogva alkalmazták. Akárhányszor értekeztek a delejtűről s kiemelik ama jellemzetes sajátosságát, hogy hegyét a sark felé irányozza, de egy sem érinti a tulajdonképeni iránytűt. Csak a XV. század közepére helyezhető tehát a delejtű felfüggesztésének eszméje és az eszme talán amaz amalfi-i polgár, Gioja Flavio-nak köszönhető, kinek hi-

básan magának az iránytű irányzati tehetségének fölfedezését tulajdonítják.

Az elmondottakból tebat kitűnik, hogy az iránytűt, Ázsia lakói korábban ismerték, mint az európaiak; de korábban ismerték nálunknál Afrika északi népei is. Az arabok a delejtűt még lakaikban is használták, ennek segedelmével ismerve föl azon világtájat, a mely felé imádkozás közben fordulniok kellett. Az eredmény azt mutatja, hogy az iránytű feltalálásának érdeme a khinaiaké, tőlük tanulták az arabok s valószínűleg az európaiak csak ezektől kezdtek ismerni, de az ő érdemük a javítás és tökéletesítés.

Szintén a khinaiak évezredek óta föl szoktak jegyezni minden rendkívüliséget józan búséggal, aprólékos pontos-sággal; s ma már — a zárkózottsága miatt sokáig hozzáférhetetlen és így el is hanyagolt khinai irodalom gondos buvárlása által, azon időből is képes a tudomány adatokat felmutatni, melyekről a görögök és rómaiak csak csekély és kétes észleleteket hagytak fent.

Az első üstökös, melynek pályáját kizárólag európai észleletek után ismerjük, a Halley-fele 1456-ból. De még akkor mennyi babonás nézetfól volt tele az emberek feje. Feltűnésekor a törökök II. Mohamed alatt újabb háborúval fenyegették a keresztény világot s közelebb-ről pedig édes hazánkat és midőn az üstökös június havában megjelent, bizonyosnak tartották a harcz szerencsétlen kimenetelet. Calvisius e korban élt kronikás beszéli, hogy Kallixt pápa az isten haragjának megengesztelésére több napig tartó könyörgéseket rendelt, a városokban délben a harangokat meghuzatta, hogy mindenkit emlékeztessenek imádkozásra a török zsarnokság ellen. A zavar és rémület általános volt, mert hát ott az üstökös, mint isten haragjának hírnöke. Egyszer

azonban csak jön a bir, hogy a török meg van verve, vesztesége kiszámíthatatlan. Ez nagyon megingatta a közönség üstökösbitét. A találgatások napirendre kerültek. Cromeros ketté vágja a csomót, s az üstököst egyenesen a keresztények örömének mondja, a törökök veresége s Mohamed gyalázatos megfntása következtében. Mások az üstökös régi birnevének megőrzése mellett törtek lándzsát, mert bát az jót nem jelenthetett. Megjelenését nem a törökök megveretésére magyarázták, hanem nem sokkal azután bekövetkezett balálára a nagy Hunyady Jánosnak, a győzelmet aratott hős vezérnek, kiben a kereszténységnek hatalmas véd-bástyája omlott össze. Ezenkívül ki sem akartak fogyni a rémhírekből: Olaszországot ébség, földrengés és viharok pusztítják; Rómában véreső hullott; Ankonában egy rendkívül nagy fejű gyermek 12 foggal jött a világra stb.

A kínai forrásokból azt tanuljuk, hogy az ország legrégebbi évkönyvei pontos csillagászati feljegyzéseket tartalmaznak az üstökösök sorrendjére nézve. Időszámításunk előtt 613 esztendővel kezdődik a tart két szakaszban Krisztus után 1644-ig. E kínai észleletek alapján nyolcz üstökösöt lebetett kiszámítani s ezek a legrégebbek, melyeknek pályáját ösmérjük, ugyanis a 240, 539, 565, 568, 574, 837, 1337 és 1385-dikeket. A 837-diki üstökösnek, a mely Du Séjour szerint majdnem 500,000 mérföldre esett a földtől és «jámbo» Lajos francia királyt annyira megrémítette, hogy a fenyegető veszélyt zárdák alapítása által bitte elkerülhetni, a kbinai csillagászok tudományosan kísérték pályáját, melynek 60 fok hosszú csóvája majd egyszerűnek, majd megosztottnak látszott. Ők már ekkor ismerték azt a törvényt, melyet Európában csak a XVI. században tanítottak Fracastoro és Appianus, hogy a naptól keletre az üstökösnek csóvája mindig keletre, ellenben az attól nyugotra föltettedé nyugotra irányul. A chinai megfigyelésekből Langier az elemek teljes hasonlósága alapján, a Halley-féle üstökösnek egy hetedik, 1378-diki megjelenését számította ki.

KÉPEINKHEZ.

Ischli képek.

Ischl regényes fekvésű város Felső-Ausztriában, 494 méternyi magasságban a tenger színe felett, a Traun és Ischl folyók egyes szakadása által képzett félszigeten, Salzkammergut középpontjában, magas, regényes mészalpoktól környezett völgyben fekszik. Már közel egy század óta, évenként több ezer fürdővendég által látogatott nevezetes fürdőhely, a jobbmóduak kedvenc nyaralóbelye s 1856 óta a császári és királyi család nyári tartózkodó helye is. Épületei közül, a számos díszes villák, a gyönyörű frescófestményekkel díszített rom. kath. templom és néhány középület mellett, különösen említésre méltó, a jelen számunkban közölt képek egyikén bemutatott fejedelmi berendezésű császári nyaraló, nagy kiterjedésű pompás parkjával. Csendes, nyugalmas hely ez, éppen alkalmas arra, hogy agguralkodónknak, gondterhes munkája után nyugalmat biztosítson és üdülést nyújtson.

HIREK.

Adományok. A csendőrségi internátus javára újabban a következő adományok folytak be: Csenedörkerület Brassó: eladott büntetőtörvénykönyvekért 1000, Székesfehérvár: büntetőtörvénykönyvekért 304, adományok fejében 21; csendőrezárny Budapest: Sztatki Pál járásörmester 5, Kolozsváry István örmester 5; örsök: Kiepest 21, Maglód 3, Gyömrő 10, Üllő 2, Monor 8. Pilis 5, Nyáregyháza 5, Irea 8, Nagykáta 11, Kóka 9, Tápó-szentmárton 6.40, Pomáz 10, Pilisvörösvár 27.25, Békásmegyér 4.30, Tabitótfalu 4, Pestbidegkut 1, Szentendre 2.50, Bia 5.70, Budafok 2.10, Nagytétény 2.50 Budakeszi 4, Zsámbék 3.50, Budaörs 6, Ráczkeve 4, Kiskunlaczháza 1, Erzsébetfalva 5.20, Tököl 7, Csepel 1.60, és Dunaharaszti 1, összesen: 191.05; csendőrpótszárny Pozsony: járásörmesterek: Pachmayer Róbert 1, Mészáros Márton 2 korona; Flórián János 2, Földvári Károly 2, Steffkó Ferencz 1, Gálik Tamás 1, Filtacb István 2, Tomek Gyula 2, Farkas József 2; örmester: Berkes József 1; cz. örmesterek: Komora Péter 1, Takács László I. —.40, Czomoró Frigyes 1, Csölle Péter 2, Füstös Ferencz 1; örsvezető: Kertész János 2; cz. örsvezetők: Kocsis János —.50, Illing Béla —.50; cs. cz. örsvezetők: Garai Pál 1, Lebner Máttyás 1; próba csendőrök: Tupy Gyula 1, Stasser Mihály 1, Poachner Lajos —.40 és Follin János —.60, összesen: 29.40; csendőr tisztikülönítmény Gödöllő: 87.10: Halász örsvezető Aninoszáról 1, Mészáros Sándor cz. örmester, Törzsök Lajos, Biró Márton cs. cz. örsvezetők, Pécskán Athanász és Szabó Sándor II. csendőrök a csanádpalotai öröről, az ottani vadásztársulat által vadorzók feljelentéseért nekik felajánlott és a honvédelmi minster által elfogadni engedélyezett összeg fejében, egyenként 8—8, összesen 40; Palsovics János járásörmester Nezeider 5.50, Biró Márton cs. cz. örsvezető és Sebestyén Izidor csendőr 1—1, Csibi Tamás járásörmester Gyergyóbékás 2; Csenedőrsőrs Alsódomuk 5 korona. Az eddigi gyűjtés 11701 korona 61 fillért eredményezett.

Gyászhir. Fischer Jakab, V. számú csendörkerületbeli törzsörmester október 17-én Bécsben, egy orvosi műtét után fellépett bashartyagyuladás következtében, 48 éves korában meghalt. Hült teteme Bécsben helyeztetett örök nyugalomra. Nyugodjék békében.

Halálos végtű játék. Mihály László kalotaszentkirályi örsbeli, Magyarigenbe vezényelt csendőr, október 13-án este fél nyolcz óraker, helyi szolgálatteljesítés alkalmával a Magyarigenbe összpontosított legénység részére biztosított ideiglenes szállásra betért s ott egy kevés beszélgetés után Boldog József csendőr, egy töltetlen fegyverrel, a Mihály csendőr vezényazavára fegyverfogásokat csinált. Boldog csendőr fegyverfogásai után, Mihály csendőr Hcsfelán János csendőrt arra kérte, hogy sütyölje el a magyar szólót s ő majd annak az ütemére fog fegyverfogásokat csinálni, a mit ő még a csapatnál tanult. Hcsfelán csendőr bajtársainak élénk figyelmében Mihály csendőr kérelmének eleget tcsendő, sütyülni kezdte a magyar szólót, miközben Mihály csendőr, Boldog csendőr által a saját töltött fegyvere mellé letett töltetlen fegyver helyett, tévedésből a saját töltött fegyverét vette kézbe s azzal a Hcsfelán csendőr által sütyült szóló, ütemére csinált fegyverfogásokat s eközben maga is sütyölve a fegyvert kész helyzetbe vette, ismételte s a záró dugattyu előre lökése alkalmával

Kérjen egy példányt

ezimű könyvet ingyen

«MŰIPARI CZIKKEK ELLENŐRE»

Lőrincz M. és Társa cégtől, Kecskemét. Sok pénzt takarít meg vele!!

— a midőn nyilván a billentyűt is meghuzta — a töltetlennek vélt, de tényleg töltött fegyver eldördült s a lövedék a Mibály csendőrtől négy lépés távolságra állott László János csendőr mellén keresztül hatolva, annak rögtöni balálát okozta. Mihály csendőr bajtársa véletlen agyonlövése után öngyilkossá akart lenni, de bajtársai abban megakadályozták. Az éretlen gyerkőczöknek való játék egy embernek ifju életével, a másiknak pedig lelki nyugalomával igazán drágán lett megfizetve s e szomorú esemény méltán gondolkodóba ejtethet minden csendőrt, hogy szabad-e a fegyverrel játszani?

Gyilkosság. Soptyerján György meződombi lakos szeptember 30-án éjjel Meződomb határában, a községi ut árkában, összezuzott fejfel halva találtatott. Az uzdiszentpéteri őrs az esetről tudomást nyerve, a nyomozást Fukez Kálmán őrmester őrsparancsnok bevezette és Jakabos Pál cz. őrsvezető Jakab Gyula és Somodi Pál csendőrökkel folytatott öt napi nyomozás után megállapította, hogy Soptyerján gyilkosság áldozata lett, kit Miron Juon, Miron Gligor és Odenya Péter meződombi — a járőr által elfogott és a bűnjellekkel együtt a kolozsvári kir. ügyészségnek átadott — subanczok, előzetes megállapodás után gyilkoltak meg.

Harc az orrvadászokkal. Vida Lajos I. és Fisi Gyula berzencei őrsbeli csendőrökből állott járőr, október 19-én éjjel 1/2 — 1 óra között a berzencei határban a községi erdőbe vezetőt ut mentén levő akáczásban egymástól 25 lépés távolságra leszállást foglaltak. Mintegy fél órai várakozás után Fisi csendőr a hold fénye mellett egy ember közeledését vette észre, kinek nyakában, fegyvere mellett egy őz és két nyul lógott s azt mintegy 26 lépésre bevárva, a törvény nevében megállásra hívta fel. Az ekkor még ismeretlen egyén azonban a csendőr felhívására visszafordulva s a zsákmányolt vadakat magától eldobva, futásnak eredt. Fisi csendőr a menekülőt üldözőbe véve s midőn azt 20—25 lépésre megközelítette, az hirtelen megfordult és fegyverét a csendőrre fogta, Fisi csendőr ezt a holdvilágnál észrevéve, hasra vágódott s a vadászó lövedéke a csendőr feje fölött elsüvitve egy akáczfába furódott. A lövést Fisi csendőr fekvő helyzetéből viszonzta, de mert annak eredményét nem ismerte s mert a vadászó csecsövű fegyverét ismét tölni akarta, az újabb támadást megelőzendő, most már térdelő helyzetből a vadászóra még egy lövést tett, mire az összeesett s egy pár perc elteltével megbalt. Az agyonlőtt egyénben a járőr Loncsár Ferencz hírbedt vadászó és rovott előéletű berzencei lakost ismerte fel.

Simánezki Lukács cz. őrmester és Ribár Flórián cz. őrsvezetőből állott óturai őrsbeli járőr, október 16-án délelőtt 10 órakor a Javorina nevű erdőben egy 10—12 főnyi orrvadászra bukkant. Az orrvadászok a járőrt megpillantva — Cbovanecz István morvamogyoródi lakos kivételével — elmenekültek. Cbovanecz a járőrt bevárva az őrmester fegyverét megragadta és azt annak kezéből kicsavarni akarta. Simánezki őrmester szuroynyos fegyverét egy erős rántással szabaddá tette s azzal támadóját mellen szúrva halálosan megsebesítette. A járőr tagjai mindkét esetben sértetlenek maradtak.

KÜLÖNFÉLÉK.

A jövő városa. Tizenöt évi tanulmányozás, fáradságos munka után Edgar Cbamblers mérnök, neves feltaláló elkészítette és tökéletesítette a terveket, melyek-

nek alapján meg fog szünni minden kényelmetlenség, mely szinte türhetetlenné teszi a mostani városi életet.

Cbambler álmvárosában nem lesz örökös zaj, füst, por, nem lesznek utezatisztogatók, sőt nem lesznek utcák sem. A feltaláló már annyira tökéletesítette tervét, hogy nemsokára megalakítja a részvénytársaságot, mely megkezdi a város építését.

Chambler legutóbb egy kis könyvben ismerteti az érdekes tervet, melyet számos kép tarkít. Ezek szerint a házak nem fognak eszentül felfelé törekedni a jelenlegi felbökarczoló mintájára; az épületet leginkább egy oldalára fektetett felbökarczolóhoz lehetne basonlítani, a mely megszakítás nélkül, hosszú csavargós vonalban nyúlik el. Ennek az építménynek a földszintjén lennének a lakóbelyiségek, pinczéjében a villamos, zajtalan közlekedési vonatok, a mostani földalattiak mintájára, tetőzeten pedig a kocsik és sétatuk buzódnának végig.

Könyvének egyik fejezetében így ismerteti tervét a szerző:

„Az új város valamely jelenlegi község földalatti, vagy közönséges villamos vasuti végállomásánál fog kezdődni, de mégis annyira távol, hogy a telek olcsó legyen; az építkezés hosszú vonalban, más városok irányában indul meg, hogy a magas lakbért fizető közönség figyelmét magára vonja. A városi publikum ebben a házban lakva, (mert a házak összefüggő egészet alkotnak) megtalálhatja annak minden előnyét, a nélkül, hogy a város kényelmét nélkülözni kellene. Kertészkedhetik, állatokat tarthat, a nélkül, hogy városi munkájával kénytelen lenne felhagyni.”

Az álmváros házai tűznek, víznek, vibarnak ellentálló csementből fognak épülni Edison tervei szerint, ki erre vonatkozó találmányát Cbamblersnek felajánlotta. A villamosvasuti forgalmat egysínű vonatok bonyolítják majd le. A tetőkön végigfutó gyalogos utakat üvegfalak veszik körül, mely sétatányokon gummikerekű járművek is közlekedhetnek s ezt a helyiséget télen fűteni lehet. A belső berendezés, a közös konyha, fűtő, hűtő, világító készülékek a lehető legtökéletesebb s főlegessé teszik a drága cselédséget.

A feltaláló szerint egy mérföld hosszúságú ilyen épület, mindennel felszerelve nem fog többé kerülni 800,000 dollárnál s egy évi fentartása 70,000 dollárba kerül. Ennek alapján ki lehet számítani, hogy egy lakosztály évi bére 23 dollár lesz.

Cbambler álmvárosa olyan tökéletes, olyan ideális, olyan mesészerű, hogy valóban csak a képzelet szüleményének lehet azt tartani mindaddig, míg az első néhány mérföldnyi hosszúságú utca fel nem épül belőle.

A kerekes korcsolyáról. A mostanában nálunk oly nagy elterjedésre jutott kerekes-korcsolyát a legbritebb följegyzés szerint 1820 körül egy Petitbled nevű francia gépész találta föl. Az első időben az angolok és a francziák igen megkedvelték, de azután elfelejtették, míg egy művészeti esemény ismét föl nem támasztotta és újra népszerűvé nem tette. Meyerbeernek ugyanis a „Próféta” című opera korcsolya-jelenetében szükség volt kerekes-korcsolyára, mert különben az operában előforduló ballet a színpadon nem tudta volna bemutatni a korcsolyázást. Meyerbeer eszméje nagyon tetszett és Párisban nemsokára külön erre a célra épített csarnokokban jég nélküli korcsolyapályák nyíltak meg, a melyeket igen sokan látogattak. Ez 1849 körül volt. Azután ismét feledésbe ment a kerekes-korcsolya, míg most ismét bódítani kezd.

Szerkesztői tizenetek.

A szerkesztőségnevtelen levelekre nem válaszol, kérésiratot vissza nem ad, levélben pedig csak igen kivételes oly esetekben válaszol, ha a válasz, kényességénél fogva nyilvánosan meg nem adható. Kérjük ennél fogva olvasóinkat, hogy leveleikkel bélyeget ne küldjenek. Szolgálatlalt kapcsolatos kérdésekre csak az esetben válaszolunk, ha a kérdés általános és fontosabb jelentőségű szolgálati ügyet érint, akkor is a felvetett és a tárgy lényegének megfelelően szövegezett kérdés előrebocsátásával, hogy az adott válasz mindenki által megérthető legyen s így a felesleges kérdézősködéseknek eleje vétesseék. Épp ily módon adjuk meg az általános műveltséget előmozdító válaszokat is.

48. 1. Kérdés: Hogyan értelmezendő az illetékszabályzat 47. §. 2. b) pontjába beszúrt „össztávolság”? Válasz: A kiindulási állomástól a rendeltetési helyig megteremtendő út távolsága kilométerekben, tekintet nélkül arra, hogy az út előfogattal, vasuttal, gőzhajóval vagy mind a három, avagy esetleg csak két szállítóeszköz igénybevételével tétetik meg. Ha tehát az össztávolság két előfogati és nyolcz vasuti kilométer, akkor a hét kilométernyi út előfogaton tehető meg. A 2. b) pontnak az a rendelkezése, mely szerint előfogati igénybe vehető: „ott, a hol vasuti vagy gőzhajó összeköttetés nincsen”, nem vonatkozik a később említett távolságokra, hanem csak az előfogati igényre, miből önként következik, hogy az előfogatot csak az 1—8. pontokban előírt esetekben szabad igénybe venni, megjegyezvén, hogy minden egyes pont más és más esetre vonatkozik. A leszerelt csendőr pl. akkor is igénybe veheti az előfogatot, ha a távolság csak klm.; a szemlére induló járásörmester 7 és fél klmre; a csendőr összpontosításkor 15 klmre, tehát egyik pont rendelkezése a másik pontban foglaltakra alkalmazást nem nyerhet. 2. Az ill. szab. 104. § ában foglalt „más személyek” alatta bírósághoz tanuként, büntetésük kiállása végett stb. elővezetendő egyének értendőek. Ha az elővezetés 24 órát vett igénybe, akkor a szabályszerű vezénylési pótdíj számítható fel 3. A rabkiszárlati illeték (III. szab.

105. §.) a karhatalmi költségektől (104. §.) élesen megkülönböztetendő. Ha a csendőr pl. 48 óra külszolgálat alatt 24 óra rabkiszárlati szolgálatot teljesített, (az önbuzgalomból előfogott egyén átadása 24 órát vett igénybe), akkor pl. az őrsvezetőnek illetéke: 1.40 + 1 kor. összesen 2.40 vezénylési pótdíj, mely külön-külön számolandó el. 4. Ha a fogoly — vasut vagy gőzhajó összeköttetés hiányában — 15 klm.-nél nagyobb távolságra kísérendő, előfogati még akkor is illetékes, ha a fogoly nem is menetképtelen, mert ily távolságnál nem a fogolynak, hanem az azt kísérő csendőrnek van igénye az előfogatra; ha azonban a fogoly menetképtelenségét nyilatkoztatja, akkor az előfogati a legkisebb távolságra is igénybe vehető.

L. J. B. Nősnélési engedélyt mindaddig nem kaphat, a míg nősköz létszámában fogyaték nem áll be. Kérdezett kerületnél a nősköz szám teljes. Áthelyezési kérelmét szolgálati uton eladhatja, kérdéses azonban, vajjon az eredménynyel jár-e? Nagyon sokan úgy vélekednek, mint Ön, de még úgyszólván valamennyi megbánja. Járjon el óvatosan, nehogy azután később Ön is megbánja azt, a mit elb. markodott. Türelem rózsát terem.

P. F. ez. őrsv. Ujarad. Szolgálati ügy.

K. P. ez. őrsv. Zákány. Nem értjük tisztán kérdésöt. Ha a vármegyei szabályrendelet hatósági engedélyhez köti a Flóbert- és pisztolytartást, akkor a vadászejegye és fegyveradó igazolvány alapján azokat senki sem tarthatja, hanem külön hatósági engedélyt kell kérnie. Tudunkkal azonban ilyen rendelet nem létezik, mert a Flóbert és pisztoly rendszerint csak czéllövészetre használtatik s mint ilyenek a fegyveradóról szóló 1883: XXIII. tcz. 5. §. d) pontja értelmében fegyveradómentesek.

4444. Magától értetődik, hogy kiirhatják, hiszen arra a czélra van rendszeresítve.

B. Szolgálati ügy, a melyről nem nyilatkozhatunk. Ha úgy van, a hogy írta, akkor nagyon rövid idő alatt nyer elintézését az ügy.

M. Kérdésfontlétek. 1., 2. Ki van zárva. 3. Az talán sikerül. 4. Vonatkozó kérvény — mellékletek nélkül — a honvédelmi miniszteriumhoz terjesztendő elő.

Cs. Cs. őrmester. Sorsjegye nem nyert.

Csusz, köszvény, reuma, ideges fejtájás, hűlés, idegbaj, mindennemű csontbántalmak ellen létlő hatásának bizonyult szer

AZ ERŐSÍTETT CAPCINE (PAPRIKA) KENŐCS

Ezrekre menő hálaíratok bizonyítják, hogy mily kitűnő hatású van. Valódi csak nálam kapható. Kis tégely 1 K., nagy tégely 2 K.

Az ár és 45 f. postaköltség beküldése után vagy utánvétel küldve

Szenthe Lajos gyógyszer. Budapest, Damjanich-utca 2.

MOSKOVITS

anatomiai czipő- és csizmagyár részv.-társ.

M. kir. csendőrség, boszniai csendőrség, cs. és kir. közöshadsereg szerződ. szállító

Budapest, Rákóczi-út 6. sz.

Nagyvárad

Ajánlja elsőrendű chevro- és boxbőrből készített különlegességeinek szerződéses árban, részletfizetési kedvezmény melletti szállítását. :: :: ::

Kivánatra árjegyzéket bérmentve küldünk

HIVATALOS RÉSZ.

Curlal döntvények.

Az 1848: XVIII. toz. 30. §-ának 1. pontjában meghatározott bejelentési kötelezettség a nem politikai tartalmu időszaiki lapokra is kiterjed; ennél fogva a bejelentési kötelezettségnek nem politikai tartalmu időszaiki lapra vonatkozóan történt elmulasztása is az 1848: XVIII. toz. 31. §-a szerint büntetendő sajtórendőri vétség tényálladékát megállapítja. (Határozat a jogegység érdekében.)
(Curia 1910 febr. 1. 729/910. sz. n. I. Bt.)

SZEMÉLYI ÜGYEK.

Legfelsőbb elhatározások.

Ő császári és apostoli királyi Felsége 1. évi október hó 25-én, Bécsben kelt legfelsőbb elhatározásával 1910 november hó 1-ével legkegyelmesebben kinevezni méltóztatott:

1910. évi november hó 1-ével:

alezredekékké;

a következő őrnagyokat:
felsőbányai Bányay Albertet az I.,
Szatbmáry Józsefet a II. és
lorántházi és zágorhidai Loránth Dénest a VIII. sz. esendőrkerület parancsnokhelyettesét;

őrnagyokká;

a következő másodtörzsiszti teendőkkel megbízott századosokat:

Bariss Árpádot az V. és
Pfeiffer Károlyt az I. sz. esendőrkerület állományában másodtörzsiszatekké való kinevezés mellett;

századosokká;

a következő főhadnagyokat:

Barssy Gusztávot és
Szentmihályi Lajost, mindkettőt a III. sz. esendőrkerület állományában;

főhadnaggyá;

Barényi Ferencz II. sz. esendőrkerületbeli hadnagyot;

hadnaggyokká;

a következő zászlósokat:

Nagy Lajost az I. és
Huszár Ágostont az V. sz. esendőrkerület állományában;

hadnagy-számvivővé;

Fodor Emil I. esendőrkerületbeli számvivő-tiszt-helyettes.

Ő császári és apostoli királyi Felsége folyó évi október hó 13-án Bécsben kelt legfelsőbb elhatározásával kitűnő szolgálataik elismeréséül:

besenyei László Albert ezredesnek, a m. kir. VII. sz. esendőrkerület parancsnokának a 3. osztályu vaskoronarondet díjmentesen és

verebélyi Maró György alezredesnek, a m. kir. III. számú esendőrkerület parancsnokának a Ferencz József-rend lovagkeresztjét legkegyelmesebben adományozni és legkegyelmesebben elrendelni méltóztatott, hogy

Sohill Ferencz, m. kir. V. sz. esendőrkerületbeli főhadnagynak a legfelsőbb megelégedése kifejezése tudttal adassék.

Ő császári és apostoli királyi Felsége folyó évi október hó 2-án Bécsben kelt legfelsőbb elhatározásával:

Matékovits Lajos, m. kir. VIII. számú esendőrkerületbeli alezredesnek a sajtó kérelmére megejtett felülvizsgálat eredménye alapján, mint erokkunt, mindannemű népfelkelési szolgálatra is nem alkalmasnak az állandó nyugállományba való helyezését legkegyelmesebben elrendelni és neki ez alkalomból az ezredesi címét és jellegét díjmentesen legkegyelmesebben adományozni méltóztatott.

Az állandó nyugállományba helyezés napja: 1910. évi november 1-je.

Választott lakhely: Keszthely.

Áthelyeztettek:

1910. évi november hó 1-ével:

Marsalek János, I. számú esendőrkerületbeli hadnagy beszerzője, — és

Lázár István, ugyanazon esendőrkerületbeli hadnagy, topánfalvi;

Kálmán János, I. számú esendőrkerületbeli főhadnagy szamosújvári- és

Oláh Ferencz, ugyanazon esendőrkerületbeli hadnagy dési szakaszparancsnokok: közösen.

Letső János, IV. számú esendőrkerületbeli főhadnagy-számvivő, ezen kerület pótszárnyától a VI. számú esendőrkerülethez Székesfehérvárra a számvivőség vezetőjéül;

Balogh Emil, I. számú esendőrkerületbeli főhadnagy-számvivő, ezen kerület pótszárnyától a IV. számú esendőrkerület pótszárnyához: Kassára;

Fodor Emil, III. számú esendőrkerületbeli számvivő-tiszt-helyettes, az I. számú esendőrkerület pótszárnyához: Kolozsvárra.

Oldratilag megdicsőítettek:

a magyar kir. honvédelmi miniszter úr által:
László János, m. kir. IV. számú esendőrkerületbeli

Villamos és gőzerőre hajtandó gyár távolról nem képes olyan finom és jó hangszert szállítani, mint **REMÉNYI MIHÁLY**, a Ludovika Akadémia házi hangszerkészítője. Azért ne vásároljon semmiféle hangszert, legyen az hegedő, gordonka, ezimbalom, harmonium, harmonika, fa-, rézfúvó-hangszer, húr, stb., míg **Roményi** legújabb képes árjegyzékét át nem olvasta, mely ingyen és bérmentve küldetik **Budapestről, Király-u. 58.** Külön költségvetés díjtalanul. Kivétel a világ minden részébe nagyban és kicsinyben. Az összes hangszerek javítása szakszerűen és olcsón. — Minden hangszerről külön-külön árjegyzék kéréndő.

járásörmester, egy rablógylösségi és egy lólopási eset tettesének kiderítéséért és elfogásáért.

A magyar szent korona országaihoz tartozó csendőrség felügyelője által:

Csiki Antal, I. számú csendőrkerületbeli járásörmester, 20 évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálat terén kifejtett eredményes tevékenység és példás magaviseleteért.

K. Varga József, I. számú csendőrkerületbeli cz. őrmester 13 évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálat terén kifejtett eredményes tevékenység, alárendeltjeinek helyes vezetése és példás magatartásáért.

Előléptettek:

1910. évi október hó 1-ével:

A m. kir. III. számú csendőrkerület állományában:

Gröszli Gyula őrsvezető cz. őrmesterré; továbbá Thoma Márton és Sebestyén Gábor cz. őrsvezetők őrsvezetőkké; végül

az 5 évi csendőrségi szolgálat betöltése után:

a m. kir. II. sz. csendőrkerület állományában:

1910 október 16-ával:

Király József, Vilics Csedomir, Nagy József és a m. kir. V. sz. csendőrkerület állományában ugyanazon nappal:

Riklik Sándor csendőrök, cs. cz. őrsvezetőkké.

Katonai szolgálati jel.

A legénységi I. osztályú katonai szolgálati jellel elláttattak:

a m. kir. II. számú csendőrkerület állományában:

Nagy Illés őrmester, 1910 október 1-én.

A legénységi II. osztályú katonai szolgálati jellel elláttattak:

A m. kir. II. sz. csendőrkerület állományában:

Bécsi Imre cs. cz. őrsvezető, 1910 október 4-én, Pá-

lity János és Boldizsár Mihály cz. őrmester, Szöcs József és Keczity Vazul őrsvezetők, Benedek György, Görög János, Schön Henrik, Roos Gusztáv, Ilea Simon és Wolf Péter cs. cz. őrsvezetők, 1910 október 5-én, Székely Dénes őrsvezető, Jenei József, Simon Péter és Papp József III. cs. cz. őrsvezetők, 1910 okt. 6-án, Kovács János I. cz. őrmester, Rónai János őrsvezető, 1910 okt. 7-én; továbbá

a m. kir. II. sz. csendőrkerület állományában:

Ottó Sándor cz. őrmester, 1910 szeptember 20-án.

Járőrvezetői jelvénynyel elláttattak:

a m. kir. II. sz. csendőrkerület állományában:

Sipos Imre, Aranyi Ferencz, Antali István, János Mihály, Horváth Ferencz III., Mester Mátyás, Mikló János, Mészáros Gábor, Varga Sándor II., Kovács István III., Magyar János II., Lőrincz Sándor, Lengyel Gábor, Brezovezki Pál, Domokos József, Biacsi Balint Sándor, Futaki Gábor csendőrök.

Névváltoztatások.

A m. kir. III. sz. csendőrkerület állományában:

Pópa Tivadar cz. őrsvezető, a m. kir. belügyminiszter úrnak az 1904. évben kelt 80022/III-b. számú engedélye alapján, vezetéknevét „Pap”-ra változtatta.

Házasságra léptek:

A m. kir. II. sz. csendőrkerület állományában:

Zolnai Márton cs. cz. őrsvezető, Zahorák Magdolnával, 1910 július 4-én Buziásfürdőn.

A m. kir. III. sz. csendőrkerület állományában:

Hahn József cs. cz. őrsvezető, Arany Tóth Erzsébet Borbálával, 1910 augusztus 20-án, Kispessten.

Kovács István cz. őrsvezető, Farkas Mária Karolinával, 1910 július 30-án, Kiskunmajsán.

VÁRNAY és FIA = BUDAPEST, =
VI., Liszt Ferencz-tér 9.

könyvnyomda, könyv-, papir- és írószer-kereskedés, a magyar kir.
— csendőrségi hivatalos nyomtatványok legnagyobb raktára. —

... Könyvek, levélpapírok, imakönyvek és írószerek dus választékban. ...

A legujabb mintájú ruha és fegyverzeti és tömegkönyvecskék raktáru-
kon készen kaphatók.